

Лекція 1

Тема: Організаційні форми ведення мисливського господарства

План

1. Предмет, об'єкт, завдання, методи та структура сучасного мисливського та лісового господарств.
2. Концепція реформування та розвитку лісового господарства України.
3. Методи організаційного користування мисливськими угіддями різних форм власності.
4. Організаційні заходи з формування господарської діяльності.
5. Організація мисливських угідь.

1. Предмет, об'єкт, завдання, методи та структура сучасного мисливського та лісового господарств.

Мета. Необхідне реформування ведення мисливського господарства на засадах збалансованого розвитку, невиснажливого природокористування, підвищення культури ведення полювання та ролі мисливського господарства в економіці держави загалом. Завдання:

- удосконалення нормативно-правової бази, приведення її у відповідність до критеріїв європейських стандартів;
- розроблення засад державної мисливської політики;
- розроблення критеріїв (показників) ефективного користування мисливськими угіддями та державного управління галуззю;
- нарощування ресурсного потенціалу мисливських угідь;
- розроблення програм менеджменту популяціями мисливських тварин;
- збереження біотичного різноманіття тварин, занесених до Червоної книги України і включених до переліку видів тварин, які підлягають особливій охороні (включених до переліків видів у Додатках міжнародних природоохоронних угод);
- розроблення нормативних засад вольєрного розведення мисливських тварин;
- впровадження інноваційних технологій ведення мисливського господарства;
- започаткування державних програм та програм громадських організацій із підтримки та відтворення червонокнижних видів тварин, які одночасно є мисливськими;
- ефективне використання мисливських видів тварин;
- забезпечення охорони і збереження генофонду мисливських тварин;
- удосконалення фінансово-економічного механізму ведення мисливського господарства на умовах ринкових відносин;
- на законодавчому рівні встановити можливість концентрації коштів від різних джерел, в доповнення до бюджетних на рахунок центрального органу виконавчої влади що реалізує державну політику у сфері лісового та

мисливського господарства для використання їх на охорону та відтворення державного мисливського фонду;

- створення умов для самоокупності ведення мисливського господарства;
- розроблення правових актів щодо механізму плати за користування мисливськими угіддями та відшкодування збитків нанесених мисливськими тваринами сільському та лісовому господарстві.
- розроблення заходів щодо розвитку іноземного мисливського туризму;
- сприяння розв'язанню соціально-економічних проблем місцевих громад пов'язаних з веденням мисливського господарства;
- посилення правового захисту працівників мисливського господарства; • оптимізації функцій державного управління, сприяння та контролю за веденням мисливського господарства.
- розвиток міжнародного співробітництва у сфері мисливського господарства.

Проблемні питання. Необхідність розроблення Моделі реформування мисливської галузі зумовлено новими економічними відносинами у державі, появою специфічних екологічних, економічних і соціальних проблем, необхідністю ведення мисливського господарства на засадах збалансованого розвитку, підвищення ефективності управління мисливським господарством, а також збільшення поголів'я мисливської фауни.

Розвиток лісогосподарського комплексу України як цілісної системи відтворення, збереження та раціонального використання лісосировинних ресурсів в умовах ринкової трансформації економіки і становлення державності вимагає розробки шляхів інтенсифікації використання та відтворення лісоресурсного потенціалу. У новій ситуації важливого значення набувають питання ґрунтового аналізу стану лісів і використання лісових ресурсів, переосмислення існуючих поглядів і положень щодо оптимізації лісистості, ефективності комплексного ведення лісового господарства, визначення його ролі, функцій і завдань у формуванні національної економіки.

Структурна перебудова господарства країни зміщує пріоритетність розвитку окремих його галузей, у тому числі з урахуванням рівня використання лісових ресурсів і необхідності реструктуризації лісогосподарського комплексу на основі сучасної регіональної політики. Слід також врахувати, що становлення ринкової економіки в усіх сферах господарювання відбувається в умовах затяжної економічної кризи. Кризову ситуацію поглиблюють процеси, які безпосередньо стосуються лісового господарства і лісопереробної промисловості як основних постачальників лісової сировини та продуктів переробки лісових ресурсів. Ці обставини вимагають вироблення нового методологічного підходу до оцінки лісоресурсного потенціалу як галузі, так і лісогосподарського підприємства (об'єднання), насамперед з позицій нової стратегії економічного розвитку на основі геоекологічного підходу. Це дасть змогу розробити реальні шляхи виходу галузі з економічної кризи та зберегти і відтворити лісоресурсний потенціал.

Функціонування лісогосподарського комплексу спрямовано на задоволення потреб у продукції з деревини, а у зв'язку з екологічною кризою – і на посилення потенціалу впливу лісів і лісових ресурсів на соціальні та екологічні показники життєдіяльності суспільства. Ліс є базовим чинником прискорення соціально-економічного розвитку. Тому раціональне використання його ресурсів сприятиме залученню у виробництво додаткового працересурсного потенціалу, а лісоохоронні і лісовідновні заходи забезпечать оптимізацію геоекологічної ситуації у Волинській області.

Для реалізації цих завдань актуальними залишаються такі проблеми:

- дослідження сучасного стану лісів і функціонування лісового господарства та масштабів його трансформації за допомогою історико-географічних методів;
- обґрунтування шляхів поліпшення екологічного стану, відтворення лісів та оптимізації використання лісових ресурсів області;
- наукове забезпечення розробки оптимальних схем відтворення лісових ресурсів поліських територій України;
- обґрунтування пропозицій з оптимізації розвитку лісогосподарського комплексу обласного регіону.

Необхідність вирішення цих питань зумовлює вибір теми дослідження, сформульовану мету, завдання і структуру роботи.

Об'єкт і предмет досліджень

Об'єктом досліджень виступають ліси, лісистість і лісове господарство Волинської області.

Предметом досліджень є параметри поширення лісів Волині, їх динаміки, наслідки змін під впливом господарської діяльності та флуктуації природних умов і чинників, показники екологічного стану лісів і лісогосподарського комплексу, лісооптимізаційні проблеми.

Методи дослідження. Головними методами дослідження лісів, лісистості і лісового господарства, використання лісового фонду, географічних аспектів діяльності лісогосподарських об'єднань, лісоекологічних проблем регіону виступали: статистичні, картографічні, порівняльно-географічні, аналізу і синтезу, історико-географічні, еколого-географічні, конструктивно-географічні, геоінформаційного моделювання і картографування та інші.

2. Концепція реформування та розвитку лісового господарства

Загальна площа земель лісового фонду становить 10,8 млн. гектарів, з яких вкрито лісовою рослинністю 9,5 млн. гектарів, що становить 15,7 відсотка території України. За останні 50 років лісистість зросла майже в 1,5 раза. Запас деревини в лісах збільшився у 2,5 раза і досяг 1,8 млрд. куб. метрів. Середній щорічний приріст у лісах Держкомлісгоспу дорівнює 4 куб. метрам на один гектар (від 5 куб. метрів у Карпатах до 2,5 куб. метрів у Степовій зоні).

Ліси по території України розташовані дуже нерівномірно і сконцентровані переважно на Поліссі та в Карпатах. Лісистість у різних природних зонах також має значні відмінності і не досягає оптимального рівня, за якого ліси найкраще впливають на клімат, ґрунти, водні ресурси, протидіють ерозійним процесам. Середній вік деревостанів перевищує 55 років. Поступове старіння лісів призводить до погіршення їх санітарного стану.

Порівняно з іншими європейськими країнами Україна відзначається:

- низьким середнім рівнем лісистості;
- істотними відмінностями лісорослинних умов, методів ведення лісового господарства, використання лісових ресурсів і корисних властивостей лісу у різних природних зонах (Полісся, Лісостеп, Степ, Українські Карпати та гірський Крим);
- переважно екологічним значенням лісів, половина з яких має обмежений режим використання;
- великою часткою лісів, включених до складу територій природно-заповідного фонду (13,7 відсотка), що має стійку тенденцію до збільшення;
- багатовідомчою структурою використання лісів (для ведення лісового господарства ліси надано в постійне користування підприємствам, установам та організаціям, що належать до сфери управління різних міністерств, інших органів виконавчої влади);
- наявністю значної площі лісів, що зростають на радіоактивно забруднених землях.

Половина лісів України належить до штучно створених і потребує посиленого догляду. Близько 0,5 млн. гектарів лісів, що належали колишнім колективним господарствам, знаходяться на землях запасу і перебувають у незадовільному стані (самовільно вирубуються, гинуть від пожеж, хвороб, шкідників тощо). Понад 0,4 млн. гектарів полезахисних лісових смуг, які сприяють збереженню та підвищенню родючості близько 13 млн. гектарів ріллі, не закріплені за землекористувачами. Крім того, матеріальна база лісової науки і освіти не відповідає світовому рівню.

Розроблення Концепції зумовлене становленням нових економічних відносин у державі, появою комплексу екологічних, економічних і соціальних проблем, необхідністю ведення лісового господарства на засадах збалансованого розвитку, підвищення ефективності лісоуправління, багатоцільового використання лісових ресурсів і корисних властивостей лісу, а також збільшення площі лісів до оптимальної.

Основними причинами виникнення проблем є:

- недосконалість фінансово-економічного механізму розвитку лісового господарства та податкової бази, яка не враховує довгостроковості у вирощуванні лісу;
- багатовідомча система управління лісами;
- недоцільне поєднання лісгосподарськими підприємствами функцій з ведення лісового господарства та переробки деревини;
- відсутність економічного механізму стимулювання запровадження природозберігаючих технологій або їх елементів;
- значний обсяг незаконних рубок, недосконалий перерозподіл земель лісового фонду;
- зростання техногенного навантаження на лісові екосистеми.

Мета Концепції полягає в організації ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку, підвищенні ролі лісового сектору в економіці держави.

Основними завданнями Концепції є:

- розроблення критеріїв (показників) ефективного управління лісами;
- збільшення лісистості території до науково обґрунтованого рівня;
- нарощування ресурсного та екологічного потенціалу лісів;
- збереження біологічного різноманіття лісових екосистем;
- підвищення стійкості лісових екосистем до впливу негативних факторів навколишнього середовища, зростаючого техногенного навантаження, змін клімату;
- ефективне використання лісових ресурсів в умовах ринкових відносин;
- удосконалення фінансово-економічного механізму;
- забезпечення самокупності та прибутковості ведення лісового господарства в лісозабезпечених регіонах;
- сприяння розв'язанню соціально-економічних проблем територіальних громад;
- посилення правового захисту працівників лісової охорони.

3.Методи організаційного користування мисливськими угіддями різних форм власності

На сьогоднішній день мисливські господарства України набувають великого значення як для економіки у сфері послуг та туризму, так і для охорони природи, збагачення фауни та екологічного виховання населення. Мисливське господарство – це багатофункціональна галузь природокористування, що ведеться як для отримання товарної продукції (хутра, лікувально-технічної сировини і т.ін.), так і для надання послуг у вигляді самого полювання, а також має естетичний, соціальний та екологічний аспекти.

За визначенням Закону України «Про тваринний світ» мисливством вважається вид спеціального використання тваринного світу, які здійснюється шляхом добування диких звірів і птахів, які перебувають у стані природної волі або утримуються в напіввільних умовах у межах мисливських угідь і можуть бути об'єктами полювання [1, с.3–10]. Спеціальне використання об'єктів тваринного світу для ведення мисливського господарства здійснюється з наданням відповідно до закону підприємствам, установам, організаціям і громадянам права користування мисливськими угіддями для організації і ведення ними мисливського господарства. Усі відносини, які пов'язані з організацією і веденням мисливського господарства, полюванням та наданням в користування мисливських угідь здійснюються відповідно до Закону України «Про мисливське господарство та полювання». Оцінюючи великий вклад зазначених вище вчених, варто відмітити, що залишаються практично неопрацьованими питання методології та організації бухгалтерського обліку в мисливських господарствах. На нашу думку, значимість вибраної теми дослідження зумовлена тим фактом, що питання обліку і контролю витрат у даній галузі фактично не розроблені, що ускладнює управління мисливськими господарствами в умовах ринку.

Фінансово-господарська діяльність у сфері мисливського господарства є предметом бухгалтерського обліку, що поєднує: – здійснення заходів з охорони, відтворення і збереження мисливських тварин і птахів; – здійснення заходів щодо збереження та покращення середовища проживання мисливських тварин і птахів; – облік чисельності мисливських тварин і птахів та контроль за якістю їх середовища проживання; – розвиток сфери послуг, пов'язаних із здійсненням полювання, туризму і рекреації та їх пропаганду; – розвиток виробництва, пов'язаного із заготівлею, зберіганням, переробкою і реалізацією продукції полювання, дикорослих рослин, грибів тощо. Мисливське господарство є самостійною галуззю економіки. Це проявляється в його економічних та технологічних особливостях.

До економічних особливостей мисливських господарств можна віднести:

- відособленість галузі як самостійної сфери виробництва, що використовує спеціальні засоби праці, специфічні навички і мисливствознавчі знання;
- функціонування спеціальних виробничих, наукових, навчальних підприємств та організацій, що обслуговують дану галузь;
- отримання в бюджет держави доходів від ліцензій, зборів на право полювання, реалізації продукції мисливства на внутрішньому і зовнішньому ринку.

Технологічні особливості діяльності мисливських господарств:

- своєрідність обліку диких тварин і птахів, охорона та управління їх чисельністю;
- розведення мисливських звірів і птахів, поширення їх на великих площах і перебування в умовах природної свободи;

- специфіка способів полювання (добування мисливських звірів та птахів);
- селекційна робота та штучне розведення мисливських звірів і птахів для розселення;
- якість та номенклатура продукції мисливського господарства.

Специфіка діяльності мисливських господарств визначає зміст та структуру їх витрат і впливає на організацію та методику обліку. Витрати мисливських господарств згідно зі Звітом про ведення мисливського господарства (Форма №2 – ТП (мисливство) (річна)) поділяються на такі: – заробітна плата працівників, зайнятих у мисливському господарстві; – охорона, відтворення та облік диких тварин, впорядкування мисливських угідь (у тому числі: облік мисливських тварин, охорона диких тварин; відтворення мисливських тварин, враховуючи біотехнічні заходи: розселення мисливських звірів і птахів та викладення кормів для їх підгодівлі); – упорядкування мисливських угідь. Однією із статей витрат мисливських господарств є витрати на упорядкування мисливських угідь та облік тварин. Для впорядкування мисливського господарства залучають профільних спеціалістів (мисливствознавців, лісознавців та ін.) і використовують базову методику [5, с.10].

Результатами впорядкування є:

- бонітування мисливських угідь для основних видів мисливських тварин (узагальнена оцінка якості умов проживання виду на території господарства);
- визначення оптимальної чисельності мисливських тварин і птахів та порівняння її з фактичною чисельністю;
- визначення головних напрямків ведення мисливського господарства на даній території за видами мисливських тварин і птахів.

Після вибору основних видів мисливських тварин, що визначають загальний напрямок ведення господарства на найближчі роки, здійснюється формування оптимальної чисельності, оптимальної статеві-вікової структури з метою раціонального використання поголів'я мисливських тварин за допомогою цілеспрямованого відстрілу, помірного промислу в межах встановлених норм, розроблених мисливствознавчою наукою.

Облік поголів'я тварин дає можливість з'ясувати специфіку їх розповсюдження і розміщення в угіддях, розмноження, динаміку чисельності для науково обґрунтованого визначення розміру експлуатації диких мисливських тварин, оцінки доцільності проведення біотехнічних заходів, динаміки чисельності тварин у мисливському господарстві для вирішення питань прогнозування подальшого ведення і планування господарства в конкретних умовах. Такий облік здійснюється працівниками мисливського господарства з залученням спеціалістів-мисливствознавців [6, с.7]. Це значною мірою впливає на формування структури витрат на утримання, охорону та відтворення мисливських тварин і птахів, а також визначає структуру і розмір одержуваних доходів мисливського господарства. Особливе значення у

діяльності мисливських господарств займає комплекс організаційних, охоронних та біотехнічних заходів [5, с.88].

1. Поділ на єгерські обходи (дільниці). Залежно від специфіки конкретного господарства, забезпеченості транспортом можливе виділення в межах господарства спеціальних сфер відповідальності – єгерських обходів (дільниць), які закріплюються за відповідальними особами, де в індивідуальному порядку здійснюється патрулювання угідь, робота з заготівлі кормів та їх викладка. Виходячи з площі господарства і норми навантаження на 1 єгера, визначається штат єгерської служби і відповідно витрати на оплату праці цього підрозділу.

2. Охорона угідь, організація відновлювальних дільниць (територій, заборонених для полювання). Організація ефективної охорони мисливських угідь передбачає закріплення кордонів території мисливського господарства.

3. Проведення біотехнічних заходів, що передбачають комплекс робіт для покращення умов проживання диких тварин і птахів, досягнення і підтримування їх оптимальної чисельності шляхом покращення кормових, гніздопридатних і захисних властивостей угідь, підгодівлі тварин у важкі для них періоди року, зниження числа хижаків і конкурентів.

Окремими видами біотехнічних заходів є влаштування кормових полів (посів зернових і коренеплодів) та біотехнічних споруд (годівниць, солонців, підгодівельних майданчиків і штучних місць для гніздування дичини), їх ремонт та догляд. Кожне господарство здійснює нормування біотехнічних заходів за основними видами тварин. Зокрема, у зв'язку з тим, що для копитних і зайців цілий рік потрібна мінеральна підгодівля, з врахуванням наявної чисельності та нормативів здійснюється облаштування солонців з розрахунку на одну тварину, визначається річна потреба господарства в солі. У результаті господарствами розраховується річна потреба в кормах, яка формується у вигляді зведеної відомості річної потреби в кормах. Мисливські господарства можуть займатися штучним розведенням мисливських звірів і птахів, тобто організовувати розплідники з розведення копитних і хутрових звірів та ферми з розведення пернатої дичини.

Витрати на таку діяльність враховують:

- витрати на придбання чи переселення тварин і птахів;
- витрати на корми;
- витрати на оплату праці персоналу та єдиний соціальний внесок;
- витрати на облаштування та ремонт споруд (вольєрів, кліток, штучних гнізд тощо);
- витрати на освітлення, водопостачання, електроенергію тощо; – інші витрати.

Мисливські господарства можуть добувати достатньо значну номенклатуру продукції. У зв'язку з цим необхідно визначити об'єкти обліку – окремі види чи групи продукції, для яких визначається собівартість. У сучасних мисливських господарствах собівартість визначається для таких основних видів одержаної (добутої) продукції:

- хутро, добуте полюванням (ведмідь бурий, вовк, лисиця, білка, горностай, ондатра, норка вільна, нутрія, заєць-русак, бобер, борсук, видра, куниця, бабак, єнотовидний собака);
- м'ясо диких тварин і птахів;
- гриби і дикорослі ягоди, що реалізуються у свіжому вигляді;
- лікарсько-технічна сировина;
- продукція переробки дикорослих рослин за видами (варення, соки, гриби і т.д.);
- продукція рослинництва (зерно, сіно, коренеплоди і т.д.);
- продукція підсобних виробництв за видами (пиломатеріали, ліс круглий, клепка, дранка і т. д.).

Об'єктами калькулювання можуть бути й інші види продукції у випадку їх добування. Номенклатура визначених об'єктів впливає на організацію аналітичного обліку у мисливських господарствах. На думку авторів, відкриття і ведення відповідних субрахунків варто здійснювати таким чином:

- 1) окремі види і групи мисливських тварин і птахів: – копитні; – хутрові звірі; – перната дичина;
- 2) хутро за видами;
- 3) лікарсько-технічна сировина;
- 4) продукція переробки – за видами;
- 5) шкірсировина за розмірами: – дрібна; – середня; – крупна;
- 6) інша продукція – за видами.

У рамках аналітичного обліку витрат мисливського господарства велике значення має реєстрація їх у первинних документах і накопичувальних відомостях за видами виробництва мисливської продукції. У зв'язку з тим, що основним видом діяльності сучасного мисливського господарства є організація полювання і добування м'яса диких тварин, заготівля грибів, ягід, хутрової сировини, об'єктами обліку витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) виступають витрати на добування, заготівлю продукції. Окреме місце серед виробничих витрат займають витрати, що належать до кількох звітних періодів. До них відносять витрати на облаштування загонів для тварин, літніх таборів, інших споруд, витрати, пов'язані з заготівлею кормів у міжсезонний період та ін. Облік цих витрат ведеться на рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів», які рівними частинами протягом періоду, до якого належать, списуються на собівартість різноманітних видів продукції. На основі зазначеного вище витрати мисливського господарства можна класифікувати, враховуючи їх поділ, на такі групи – витрати на мисливське лісовпорядкування, охорону, облік та відтворення диких тварин; витрати на організаційно-єгерські послуги; витрати побічних промислів та підсобних господарств. Окремо варто розглядати витрати, пов'язані зі штучним розведенням диких тварин і птахів для їх розселення.

Класифікація витрат повинна враховувати не тільки потреби фінансового обліку визначення обсягу витрат мисливського господарства загалом, але й надати можливість визначення собівартості:

- наданих послуг з організації та проведення полювань, проживання в лісових та мисливських будинках, організації екскурсій та інших туристичних послуг;
- продукції добутої полюванням (м'яса, трофеїв, шкір копитних та хутрових тварин, пуху та пера диких птахів), живовідловлених тварин, диких тварин і птахів при їх штучному розведенні;
- продукції побічних промислів і підсобних господарств (мед, корми, вироби з дерева тощо).

4. Організаційні заходи з формування господарської діяльності.

Мисливське господарство (далі МГ) є однією з форм традиційного природокористування в Україні і тісно взаємопов'язане із лісовим, аграрним та водним господарствами. Проблемі ефективного відтворення, охорони та використання ресурсів мисливських угідь належить одне з провідних місць у сучасній науці і потребує негайного вирішення. За останнє століття в Україні спостерігається стійка тенденція до виснаження ресурсів мисливського господарства, що гальмує його розвиток і призводить до деградації галузі загалом.

На цей час реформування мисливського господарства України є об'єктивною необхідністю. Принципи організації та ведення мисливського господарства, котрі Україна успадкувала від командно-адміністративної економіки, є застарілими і недостатньо ефективними, вони не відповідають сучасним вимогам ринкової економіки і потребують удосконалення.

Можна назвати такі основні причини неефективної організації та ведення мисливського господарства, котрі в умовах перехідної економіки України продовжують функціонувати:

- екстенсивне використання ресурсів мисливського господарства, котре призвело до зниження чисельності мисливських тварин і деградації біорізноманіття в мисливських угіддях;
- централізоване управління мисливським господарством, котре характеризується концентрацією функцій управління в рамках одного суб'єкта управління. За умов ринкової економіки чинна система управління не спроможна забезпечити однаково ефективне управління мисливськими угіддями всіх форм власності та відомчого підпорядкування;
- невизначеність і дискримінація прав власності на ресурси мисливського господарства, що призводить до посиленої їх експлуатації і виснаження;
- невідповідність-виробничо-господарської діяльності мисливських господарств концепції сталого екологічно збалансованого розвитку. Досить часто комерційні та політичні організації зловживають положеннями цієї концепції, оскільки отримують фінансування від суб'єктів, котрі зацікавлені у продовженні своєї діяльності, що пов'язана лише з використанням природних ресурсів;
- застаріле і недосконале нормативно-правове забезпечення, що не відповідає вимогам сьогодення і гальмує розвиток мисливського господарства;

- неадекватна оцінка економічною системою ресурсів мисливського господарства. Ціна на ресурси занижена або взагалі відсутня, що призводить до зниження вигід від використання цих ресурсів;

- недосконала система охорони та спостереження за наявністю фауни та флори в мисливських угіддях. Існуюча система не дає змоги уникнути загрози їх знищення в процесі виробничо-господарської діяльності та не сприяє збереженню біорізноманіття.

Якісні та кількісні показники ведення мисливського господарства часто знижуються з метою отримання додаткових (тіньових) грошових надходжень.

5. Організація мисливських угідь.

Під час організації мисливських угідь потрібне використання наукового забезпечення. Наукове забезпечення мисливського господарства є одною з головних складових комплексу заходів з його збалансованого розвитку та організації. У 60-80-ті роки минулого століття вітчизняними вченими були проведені дослідження видового складу, біології мисливських тварин, у результаті чого були надані Рекомендації з відтворення і раціонального використання ресурсів диких тварин. Частково ці пропозиції виконувались, що давало позитивні результати.

Однак, у сучасних умовах результати цих досліджень не можуть бути використані повною мірою. Це зумовлено значним збільшенням антропогенного і техногенного навантаження на природні екосистеми, кардинальною зміною якості місць існування диких тварин, новими тенденціями розповсюдження диких звірів і птахів, динамікою стану, структури і щільності їх популяцій, наявністю значних за площею осушених, радіоактивно забруднених та інших порушених природно-територіальних комплексів. За останній час значною мірою втрачені традиції вітчизняної школи учених-мисливствознавців. У сучасних умовах на перший план виходять питання зонування мисливських угідь, прогнозування та оптимізації вікової і статеві структури і чисельності популяцій основних видів мисливських тварин, профілактики захворювань і боротьби з епізоотіями. Вимагають глибшого вивчення популяції копитних тварин, зайця сірого, осілих видів птахів, а також біоценотична роль хижаків.

Назріла необхідність перегляду критеріїв оцінки якості місця існування тварин, впровадження сучасних методів обліку видового складу і чисельності мисливських звірів і птахів. Актуальною стала розробка і широке застосування ефективніших і обґрунтованих з екологічної і економічної точок зору мисливськогосподарських заходів і методів інтенсивного ведення мисливського господарства з урахуванням передового зарубіжного досвіду.

Основні цілі наукового забезпечення мисливського господарства – зміцнення кадрового потенціалу мисливської науки і цілеспрямований розвиток фундаментальних і прикладних досліджень з біології і екології диких тварин, розробка і впровадження науково обґрунтованих правових, охоронних, біотехнічних, організаційно-господарських, просвітницьких заходів,

спрямованих на збереження біорізноманіття, відтворення та раціональне використання мисливських тварин, моніторинг тваринного світу на користь вдосконалення і підвищення ефективності мисливськогосподарської діяльності, дослідження впливу радіаційного забруднення на популяції мисливських видів тварин. Для досягнення названих цілей необхідно вирішити такі основні завдання:

- організувати підготовку фахівців за спеціальністю «Мисливствознавство» у вищих навчальних закладах;
- організувати підготовку кваліфікованих наукових кадрів для проведення досліджень з мисливськогосподарської тематики та надати право спеціалізованим радам із захисту дисертацій приймати до розгляду дисертаційні роботи за фахом «Мисливствознавство»;
- забезпечити разом з проведенням фундаментальних досліджень координацію і концентрацію наукових досліджень в області мисливствознавства на ключових напрямках, що мають практичне значення і сприяють вирішенню актуальних наукових і господарських завдань розвитку мисливськогосподарської діяльності на сучасному етапі;
- передбачити розвиток наукових основ сталого (збалансованого): економічного, екологічного та соціально ефективного ведення мисливського господарства, відтворення і раціонального добування мисливських тварин, що базуються на мисливських традиціях і передовому досвіді та враховують тенденції зміни природного середовища під впливом зовнішніх чинників, еколого-біологічні особливості мисливських тварин, актуальні соціально-економічні та екологічні вимоги, положення міжнародних договорів у цій сфері;
- забезпечити науковий супровід галузі мисливського господарства, фінансування якого забезпечити через створення спеціального фонду, який би поповнювався коштами користувачів мисливських угідь, державного та місцевих бюджетів. Здійснювати міжнародний обмін досвідом, особливо з державами – сусідами
- розробити науково обґрунтовані зонування мисливських угідь на території країни і програм комплексного розвитку мисливських господарств, відтворення і раціонального використання ресурсів мисливських тварин з урахуванням природних умов територій, динаміки видового і кількісного складу мисливських тварин;
- впровадити наукові основи комплексного моніторингу ресурсів мисливських тварин для регулювання їх добування і відтворення;
- підготувати науково обґрунтовані пропозиції по розселенню цінних видів мисливських тварин;
- розробити прогнози структури і щільності популяцій основних видів мисливських тварин, рекомендацій по оптимізації їх чисельності, заходів щодо профілактики захворювань і боротьби з епізоотіями;
- вивчити структуру і динаміку популяцій копитних, зайця сірого, осілих мисливських птахів, хутрових звірів, а також біоценотичної ролі хижаків; •

підготувати план управління популяціями небажаних видів диких тварин; • визначити нові критерії оцінки якості місця існування тварин, як категорії мисливських угідь;

- вдосконалити і впровадити сучасні методи обліку видового складу і чисельності мисливських тварин.